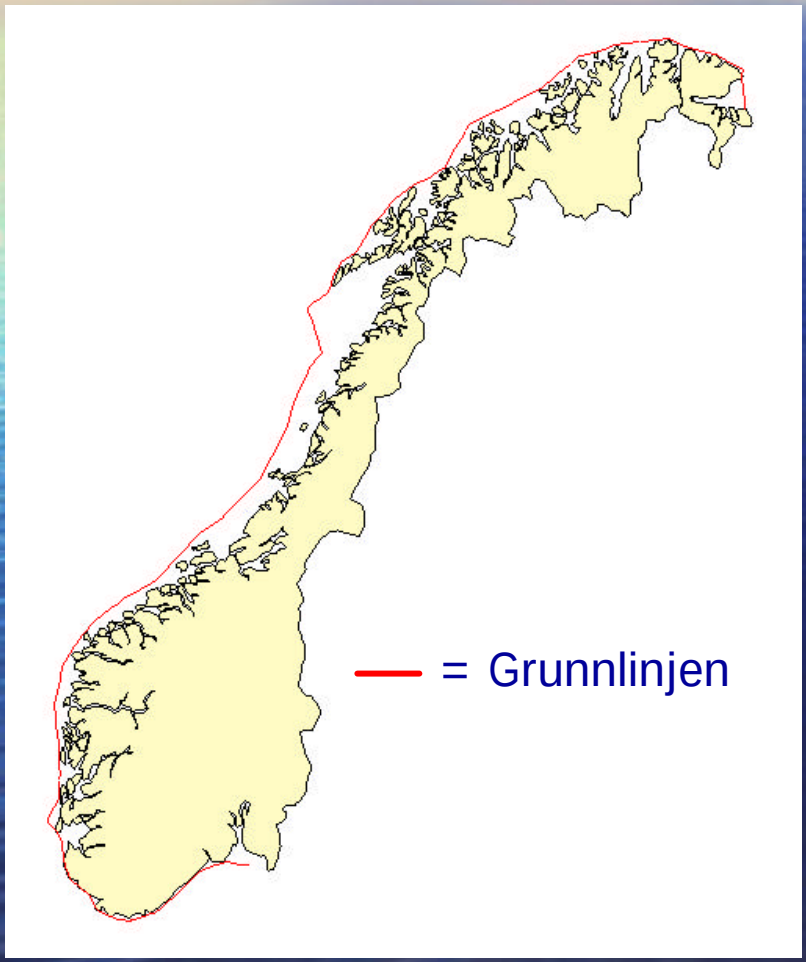
EUs rammedirektiv for vann

Håndtering av kravene til overvåking

Presentasjon for direktoratenes Overvåkingsgruppe 2. april 2004

Rammedirektivet har en helhetlig tilnærming

- Gjelder alt grunnvann og alt overflatevann fra fjell til hav (1 nautisk mil utenfor grunnlinjen)
- Skal se nedbørfeltdistrikter og kystområder i sammenheng
- Skal sikre god økologisk og kjemisk status
- Skal sikre bærekraftig bruk av vannressursene
- Skal sikre tiltak der det er nødvendig

Overvåking: Hva sier direktivet?

Artikkel 8:

Overvåkingen skal gi sammenhengende og overordnet oversikt over tilstanden i hvert vannområde.

For overflatevann skal overvåkingen dekke:

- Mengde og nivå/vannføring i det omfang det er relevant for økologisk og kjemisk tilstand
- Økologisk og kjemisk tilstand/økologisk potensiale

For grunnvann skal overvåkingen dekke:

- Kjemisk og kvantitativ tilstand.

For beskyttete områder skal overvåkingen suppleres med spesifikasjonene i fellesskapslovgivingen. (Gjelder ikke Norge?)

Overvåkingen skal være operasjonell innen utgangen av 2006. Skal være i samsvar med Vedlegg 5 til direktivet

Tekniske spesifikasjoner og standardiserte metoder fastsettes av Paragraf 21-Komiteen.

WDF Vedlegg 5

Beskriver:

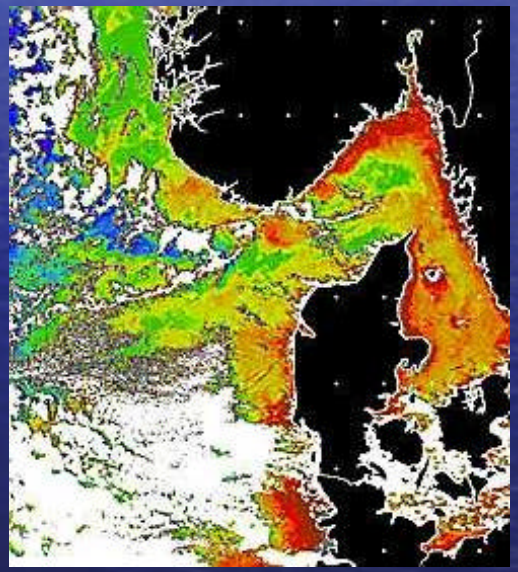
- Kvalitetselementer (Konkret)
- Normative definisjoner for klassifisering av økologisk status (Indikativ/vag)
- Design av overvåking
  - Mål
  - Valg av overvåkingsstasjoner (Vag)
  - Valg av kvalitetselementer (Ganske konkret)
  - Frekvenser (Svak faglig)
- Standarder (Fragmentarisk)
- Klassifisering (Fargekoder)

Guidance on Monitoring

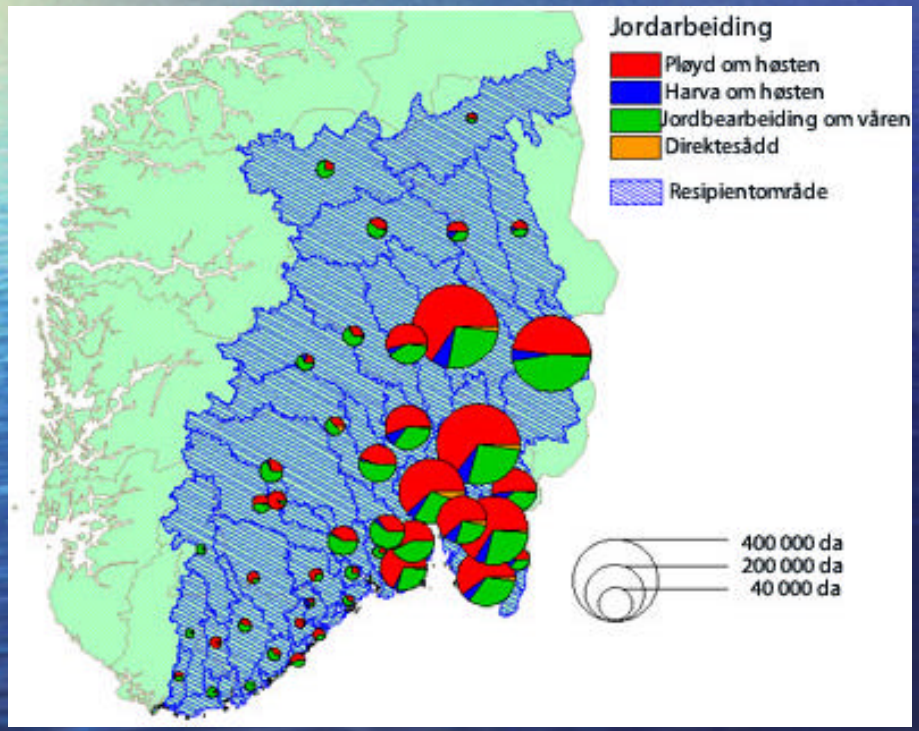
Dette er en *veiledning*.

Direktivet gir frihetsgrader

- Det er viktig å bygge på eksitererende programmer
- Det er store forskjeller i naturforhold i Europa
- Indikator-artene vil variere
- Mange land har etablerte standarder og dataserier og programmer

Svakhet: Koblingen påvirkningsdata – tilstandsdata er lite vektlagt i veiledningene

Påvirkningsdataene

- Fokuserer overvåkingen og sikrer at den gir grunnlag for tiltaksvurdering
- Gir informasjon om graden av påvirkning
- Er viktig for dimensjoneringen av overvåkingen

Tre typer overvåking

- Kontrollovervåking
  Surveillance monitoring
  Sikre generell oversikt
- Operasjonell overvåking
  Operational monitoring
  Problemområder
- Undersøkende overvåking
  Investigative monitoring
  Spesielle undersøkelser

Kontrollovervåking

Mål:

- Gi en bred og dekkende oversikt over økologisk og kjemisk status i vannforekomstene.
- Supplere og kontrollere analyser av behov for tiltak
- Effektivisere framtidig overvåking
- Gi grunnlag for å se langsiktig utvikling i naturtilstanden (Referanseovervåking i hver vanntype)
- Gi grunnlag for å se langsiktig utvikling som følge av utbredt menneskelig aktivitet.

Rulleres etter 6 til 18 år avhengig av status (god eller verre)

(Faglig kritisert. Sitat fra Veiledningen: ”May not be adequate”.)

Kontrollovervåking

Direktivet stiller uklare krav og signaler om hva og hvor mye som skal overvåkes:

Nok vannforekomster til å kunne gi en oversiktsvurdering av vannstatus

Steder hvor vannføringen er betydelig i nedbørfeltdistriktet (inkl. steder der dreneringsområdet er større enn 2500 km^2

Steder der vannvolumet er betydelig i nedbørfeltdistriktet

Grensekryssende vassdrag

Landene kan i praksis selv bestemme størrelsen på vannforekomster som inkluderes i overvåkingen.

Valg av kvalitetselementer i overvåkingen:

Alle biologiske, hydromorfologiske og generelle fysiske og kjemiske kvalitetselementer skal overvåkes i minst ett år.

Prioriterte stoffer og andre forurensninger som slippes ut i betydelige mengder i et område må også overvåkes.

Operasjonell overvåking

Mål:

- Avgjøre status for vannforekomster hvor det er *risiko for* at miljømålene ikke oppfylles.
- Vise den virkning som gjennomførte tiltak har på status

Hvilke vannforekomster skal dekkes?

- Alle vannforekoster hvor det er *risiko for* at de relevante miljømålene ikke oppfylles.
- Alle vannforekomster som mottar utslipp av helse- og miljøskadelige stoffer som står på rammedirektivets prioritetsliste.

Operasjonell overvåking

Omfang og utforming av overvåkingen

- Antall stasjoner skal være tilstrekkelig til å angi omfang og virkning av forurensningen.
- Hvis en stasjon: Plasseres på mest følsomme sted
- Hvis flere kilder: Stasjoner plasseres slik at virkningene av de enkelte kilder kan skilles
- De kvalitetselementer som er mest følsomme for påvirkningen(e) skal overvåkes. Men: Tilstrekkelig til å fastsette økologisk status.

Frekvens: Samme som for kontrollovervåking

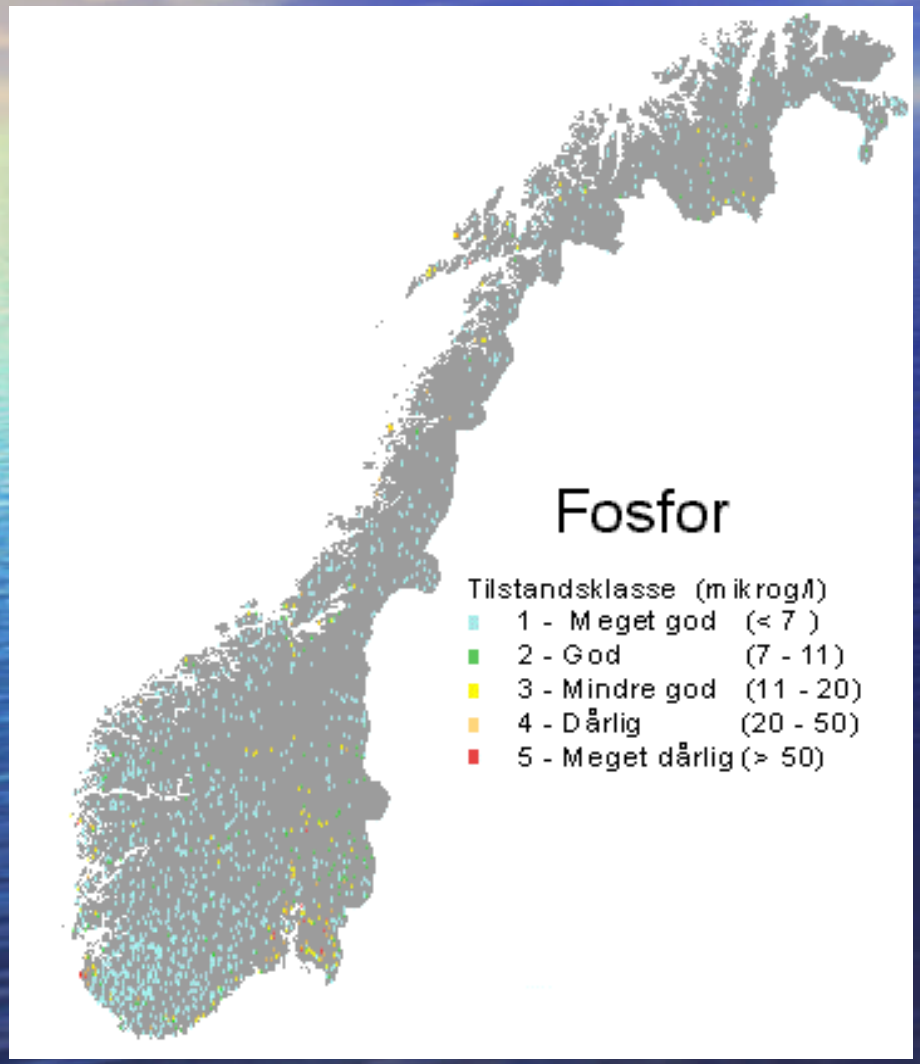
Undersøkende overvåking

Skal settes i verk for å:

- fastslå omfang av akutt forurensning
- avklare situasjonen der årsak til overskridelse av miljømålene er ukjent.

Overvåking ved statistisk representativt utvalg

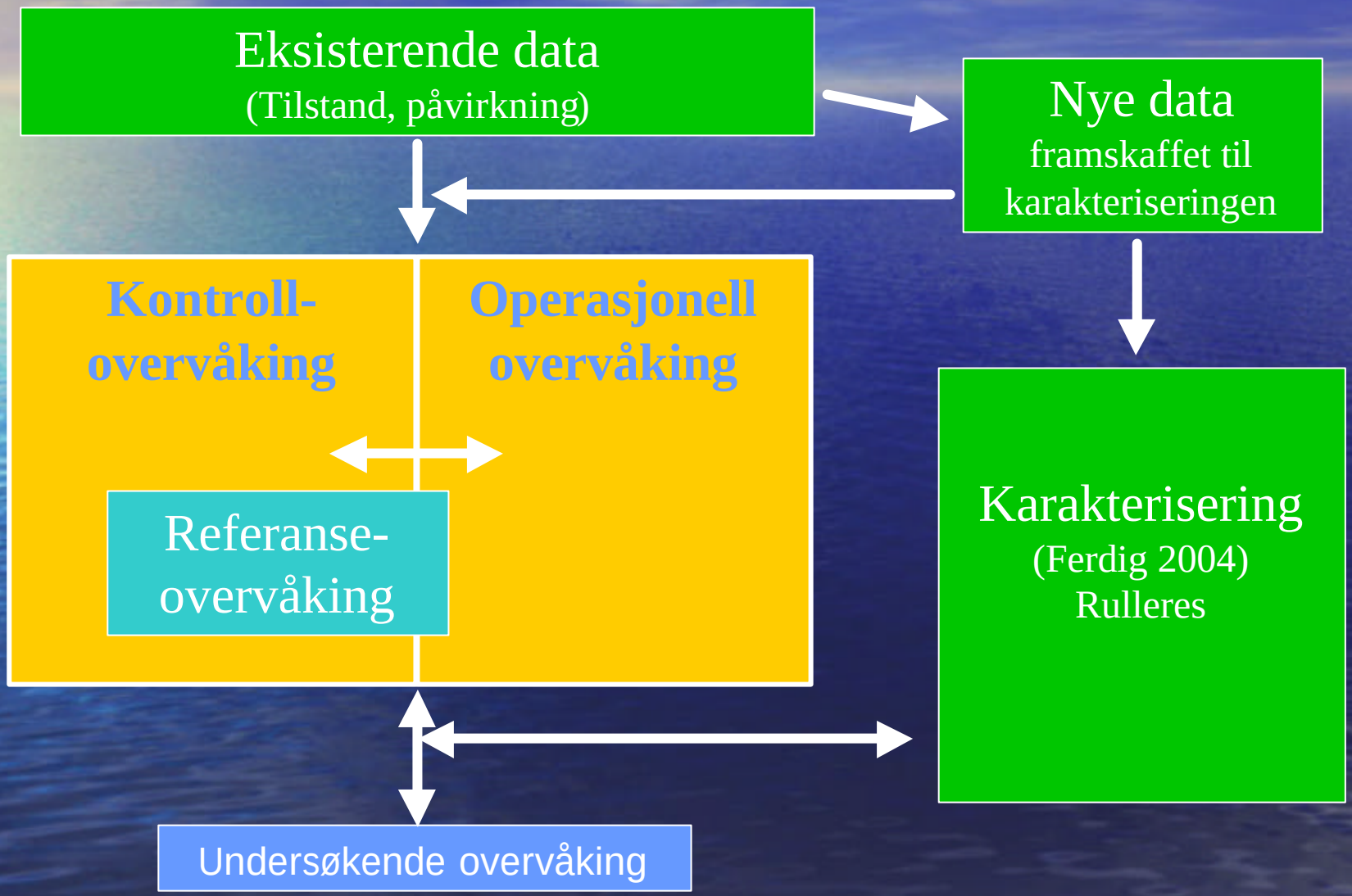
Kan benyttes for:

Vannforekomster som er diffust påvirket av en samme kildetype

Samme vanntype og påvirkning (evt. samme tiltak)

Gjelder både kontroll- og operasjonell overvåking

Elementene i overvåkingen

5-delt klassifisering av status

Høy status	God status	Moderat status	Dårlig status	Meget dårlig status
Oppfyller målene	Oppfyller målene	Risiko for at målene ikke oppfylles	Målene oppfylles ikke	Målene oppfylles ikke
Kontroll-overvåking	Kontroll-overvåking	Kontroll-overvåking	Kontroll-overvåking?	Kontroll-overvåking?
		Operasjonell overvåking	Operasjonell overvåking	Operasjonell overvåking
		Mulig behov for tiltak	Behov for tiltak	Behov for tiltak

Ha hovedmålet i sikte: Størst innsats for å avklare behovet for tiltak.

Frekvenser og presisjon i overvåkingen

- Veiledningen er forsiktig med å gi signaler om frekvens: Målet er å sikre pålitelig vurdering av stauts i alle vannforekomster
- Når det er vist at tilstanden er stabil eller i bedring uten fore for forverring kan man senke frekvensen eller, i noen tilfelle, stoppe overvåkingen.
- Konfidens og presisjon skal synliggjøres i vurderinger basert på overvåkingen, og det skal rapporteres i River Basement Plan

Interkalibrering og standarder

- Overvåkingen skal gi grunnlag for interkalibreringen. Det er ikke krav om gjentak etter 2006, men det er blitt anbefalt i arbeidsgruppene.
- Det er ikke stilt krav om ringtester og lignende for målinger, men dette er også blitt anbefalt.
- EU vil å satse på standardutvikling knyttet til direktivet gjennom CEN.

Helse- og miljøskadelige stoffer

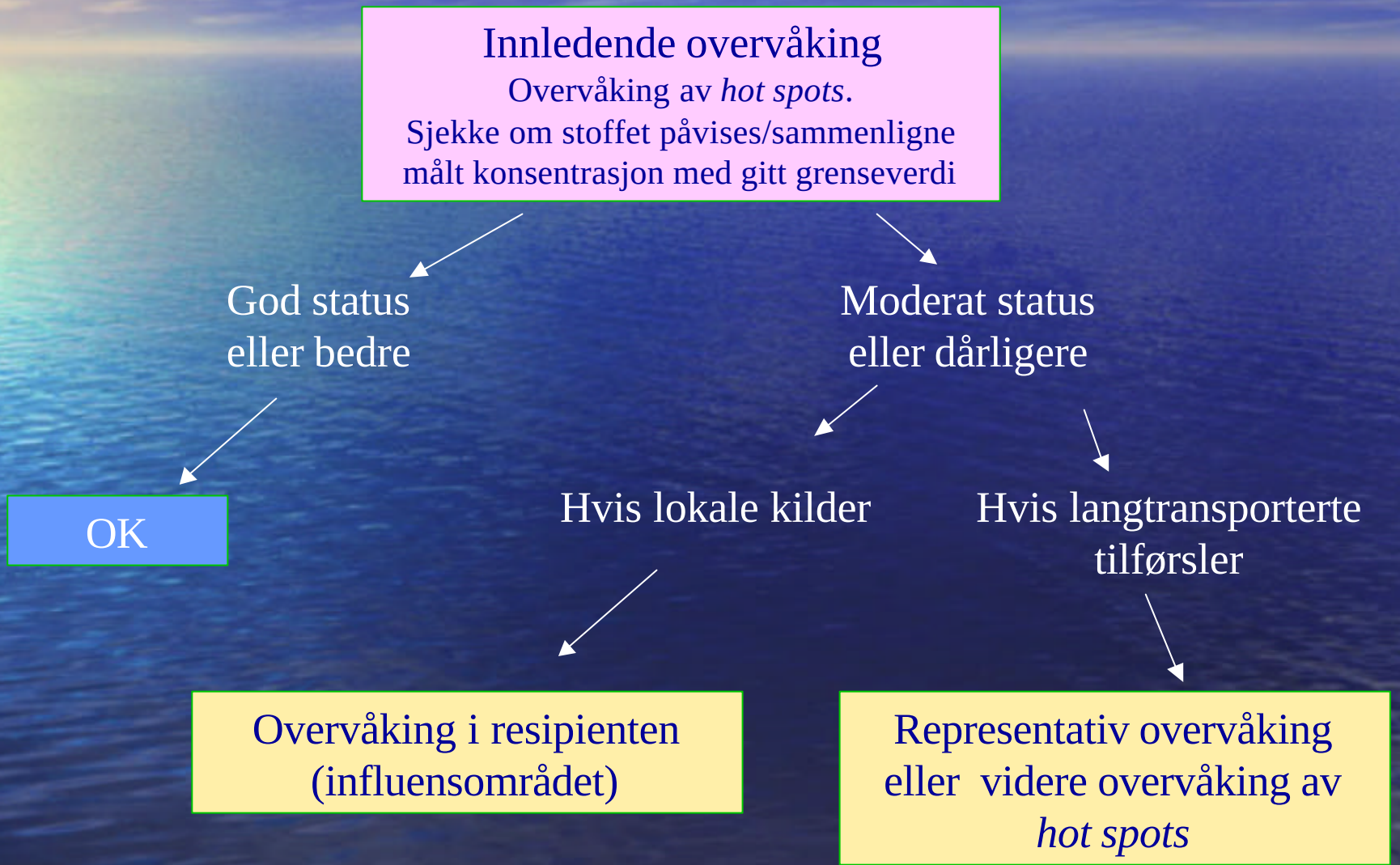
Direktivet gjelder for 33 helse- og miljøskadelige stoffer (eget direktiv). De er delt i 3 grupper:

- Stoffer som skal utfases
- Stoffer som ikke skal overskride en viss konsentrasjon i miljøet
- Stoffer som skal vurderes med hensyn på utfasing

Det skal settes Økologiske kvalitetsstandarder for disse stoffene (Pr. i dag: Konsentrasjon i vann)

- Tilnærming preget av metode for kjemikalegodkjenning
- ØKS for biota/sedimenter diskuteres.

Helse- og miljøskadelige stoffer: Foreløpige tanker om tilnærming

Guidance on ecological classification

- De veiledere som ble utarbeidet i 2002 var ikke samstemte om tilnærmingen til økologisk klassifisering.
- Det gjaldt blant annet bruken av fyisiske og kjemiske parametere i klassifiseringen av dårligere enn god status og bruken av dose/responsfunksjoner.
- Derfor ble veilederen ”Overall Approach to the Classification of Ecological Status” utarbeidet i 2003

Guidance on Ecological classification: Avklaringer som har betydning for overvåkingen.

- Fysiske og kjemiske parametere kan brukes til å kontrollere den biologiske klassifiseringen. Hvis det er grunn til å tro at de biologiske dataene gir feil bilde, skal man støtte seg på de andre parameterne. (Eksempel sen respons.)
- Dose/responsfunksjoner kan brukes der de er har høy dokumentert presisjon og er basert på biologiske data. (Bl.a. viktig for norsk forsuringsovervåking.)

Faglig poeng: Uansett bør alle data kunne brukes til å kunne gi en sikrest mulig klassifisering